Dysartriundersøgelse

Navn: _____ Dato: _____

Af betydning for udredningen (PTA, luftvejsinfektion, astma, ryger, sensibilitet, smerter):

Holdning:

Selvoplevede forandringer/begrænsninger	**JA**	**NEJ**
Har talestemmen forandret sig dybere/lysere		
Begrænsninger i styrke		
Begrænsninger i omfang		
Styringsbesvær		
Artikulationsvanskeligheder		
Løber tør for luft		
Bemærkninger:		

Aktuelle gener

Hæshed Rømmetrang Stemmetræthed Tørhedsfornemmelse Slim

Ømhed/smerter i/omkring larynx Kæbespænding Synketrang Tydelighed

Selvvurdering af begrænsning i forhold til aktivitet og deltagelse

Ikke muligt Diskret Let Moderat Svær Meget svær
Ex:

Logopædisk vurdering:

Dysartrigrad (ud fra funktionsprøver og observationer)

Diskret Let Moderat Svær Meget svær

Dysartritype:

Andet: Afasi Verbal apraksi KKF Syn/hørelse

I: Strukturel og talemotorisk undersøgelse

A: Ansigtet (hvile): Kranienerve VII. N. Facialis	JA	NEJ
1. Er munden symmetrisk (parese H / V)		
2. Kan pt. modstå undersøgerens forsøg på at tvinge læberne åbne		
3. Er øjnene åbne		
4. Er ansigtsudtrykket normalt (i modsætning til rigidt eller maskelignende)		
5. Kan panden rynkes (når eleven kigger op uden at bevæge hovedet)		
6. Er næsen symmetrisk		
Noter:		

B: Ansigt (bevægelse): Kranienerve VII. N. Facialis	JA	NEJ
1. Er smilet symmetrisk (parese H / V)		
2. Kan eleven spidse læber		
3. Kan eleven puste luft i kinderne og holde læbelukket under pres		
4. Bevægelserne findes uden famlen		
Noter:		

C: Kæbemuskulatur (hvile): Kranienerve V.	JA	NEJ
1. Er kæbens position normal		

D: Kæbemuskulatur (bevægelse): Kranienerve V.	JA	NEJ
1. Er der symmetri, når munden er åbnet så meget som muligt (dev. H/V)		
2. Kan pt. viljestyret bevæge kæben til venstre og højre		
3. Kan pt. modstå undersøgerens forsøg på at åbne kæben, når tænderne er bidt sammen		
4. Kan pt. holde munden vidt åben mens undersøgeren forsøger at lukke den		
5. Bevægelserne findes uden famlen		
Noter:		

E: Tungemuskulatur (hvile): Kranienerve XII. N. Hypoglossus	JA	NEJ
1. Er tungen normal i størrelse		
2. Ligger tungen i midtlinien		
3. Er tungen symmetrisk formet		
5. Forbliver tungen i hvile		
Hvis der noteres nej: For tyk / tynd / deviation H eller V / Uro /ufrivillige bevægelser / fascikulation Andet:		

F: Tungemuskulatur (bevægelse): Kranienerve XII. N. Hypoglossus	JA	NEJ
1. Kan pt. strække tungen helt ud ubevægl./tænder/læbe dev. H/V		
2. Kan pt. med udstrakt tunge modstå undersøgerens forsøg på at tvinge tungen til siden		
3. Kan pt. med spidsen af tungen modstå undersøgerens forsøg på at tvinge tungen til siden		
4. Kan pt. røre overlæben med tungespidsen		
5. Kan pt. med tungen i kinden modstå undersøgerens forsøg på at tvinge tungen indad		
6. Kan pt. bevæge tungen fra side til side		
7. Bevægelserne findes uden famlen		
Noter:		

G: Velum og farynx i hvile og bevægelse: Kranienerve X.	JA	NEJ
1. Hæver velum sig symmetrisk hver gang pt. siger /a/		
2. Er der brækrefleks, når den bageste del af farynx berøres		
Noter:		

H: Larynxfunktion: Kranienerve X. N. Vagus	JA	NEJ
1. Kan pt. producere et skarpt host		
2. kan pt. producere et skarpt glottalt stop		
3. Stille respiration (hvis nej: inhalations-stridor?)		
Noter:		

II: Auditiv vurdering, funktionsprøver

A: Respiration

1. Pust ud så du støjer med luften	Sek.
2. Tæl til 20 – noter hvornår pt. trækker vejret 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
Noter:	

B: Fonation

1. Udholdt vokal			
Instruktion til pt.: "tag en indånding og sig /a/ så længe du kan". **a: Varighed**: Forsøg 1 _____ Forsøg 2 _____ Forsøg 3 _____ (Gennemsnit er 15 sek. for voksne og 10 sek. for skolebørn)			
		JA	**NEJ**
b: Latenstid:	Er der latens mellem signalet til at sige /a/ og påbegyndelsen		
c: Kvalitet:	Stabil og jævn		
	Klar		
	Luftfyldt (hypofunktionel)		
	Presset (hyperfunktionel)		
	Hæs		
	Diplofon		
	Tremor		
	Hypernasalitet		
d: Tonehøjde:	Normal		
	For lav		
	For høj		
	Stemmelejebrud		
e: Stemmestyrke:	Normal		
	For kraftig styrke		
	Utilstrækkelig styrke		
Noter:			

2. S/Z ratio S: antal sek. Z: antal sek.
Hvis varigheden af den ustemte lyd divideret med varigheden af den stemte lyd er større end 1.4 er det abnormalt og fortæller noget om stemmelæbelukket.
3. Tonehøjderegulering (længdespændingsfunktion)
Glidetone opadgående på u normal / reduceret i højden
Glidetone nedadgående på a normal / reduceret i dybden
Registerovergange med knæk / uden knæk
Noter:

4. Styrkeregulering	**JA**	**NEJ**
Fra svag til kraftig (tæl eller brug udholdt vokal)		
Fra kraftig til svag (tæl eller brug udholdt vokal)		
Råbefunktion (Hallo! Hey! Hurra!)		
Noter:		

5. Adduktion	**JA**	**NEJ**
Glottisanslag/ lukkeansats (klikkende smæld/dryppende vandhane)		
Komprimeret hvisk		
Staccatoansats		
Noter:		

6. Afspændingsevne	**JA**	**NEJ**
Frie afsatser (Hvis låst fastholdes add. efter fonationens ophør > holde vejret)		
Glidetone på V/Z god / dårlig		
Noter:		

C: Resonans

Gutzmann's test:	Sig et langt **u** Sig **u** en gang til hvor jeg holder dig for næsen
Gentag følgende ord:	lampe, kompas, samba, kompost, ambulance, Klampenborg
Gentag følgende sætninger: (med nasaler) Hun tramper femten gange, Ambulancen tog rampen til Klampenborg (uden nasaler) Katrine skal på ferie, Vi holder påske i Paris	

	Lyd	Ord	Sætn.
Hypernasal, hyponasal eller blandet			

D: Kombinerede systemer (respiration, fonation, resonans, artikulation)

1. Alternate Motion Rate – AMR (dysdiadokokinese)

Instruktion til pt.: "tag en indånding og sig (papapa) så længe og så hurtigt som muligt."

Demonstrer. Minimum to forsøg.

Gennemsnit for /pa/ og /ta/ er ca. 30 – 35 gentagelser på 5 sek. /ka/ er noget langsommere.

	/pa/	/ta/	/ka/	/pataka/
Forsøg 1				
Forsøg 2				
Forsøg 3				

	JA	NEJ
Er AMR langsom		
Er AMR overdreven hurtig		
Er AMR arytmisk		
Er der lige lange mellemrum mellem stavelserne		
Er der sløring (manglende forskel mellem stavelserne)		
Er der begrænsning af bevægelse i læber og kæbe		
Er der upræcise eller forvrængede konsonanter		

2: Sequential Motion Rate

Instruktion til pt. "Nu vil jeg bede dig lave de tre lyde /pa/ /ta/ /ka/ sammen.

Demonstrer. Indfør resultaterne i tabellen ovenfor.

Hvis dette volder problemer **OBS verbal apraksi**

	JA	NEJ
Kan pt. let flytte fra stavelse til stavelse		
Er lyde blocked, ombyttet eller udeladt		

Noter:

Udbygges evt. med mere for artikulation, sætningseksempler læbe, fortung, bagtunge, u-i

III: Auditiv analyse af sammenhængende tale

Vurder følgende på baggrund af oplæsning af 'Vinden og solen'.

Ved læsevanskeligheder evt. på baggrund af beskrivelse af en kort fortælling (hvor er du vokset op) eller 'Småkagetyveriet'.

Eftersig evt: Nu er det nok! Hold så op! Det er min bold! Til vurdering af trykfordeling

	Ja	Nej
1. Er vokaler og konsonanter produceret klart	☐	☐
2. Er talehastigheden for langsom	☐	☐
3. Er talehastigheden for hurtig	☐	☐
4. Er der upassende stille intervaller mellem ordene	☐	☐
5. Er talen nasal	☐	☐
6. Er der nasal emission	☐	☐
7. Varierer stemmestyrken normalt	☐	☐
8. Eller er der tendens til monoloudness	☐	☐
9. Er der tremor	☐	☐
10. Er der unormal tonehøjdevariation	☐	☐
11. Er stemmen hæs	☐	☐
12. Er stemmen anstrengt ("strained-strangled")	☐	☐
13. Er stemmen luftfyldt	☐	☐
14. Taler pt. i unormalt korte sætninger	☐	☐
15. Er der ufrivillig inhalation eller ekspiration	☐	☐
16. Er der støj på indåndingen (inhalationsstridor)	☐	☐
17. Er der normal trykfordeling	☐	☐
18. Er der overdrevet eller jævnt tryk	☐	☐

- Opsummerende – evt på forsiden?
- Tydelighed: god – nogenlunde-dårlig på ord, frase, sætnings, samtaleniveau
- Respiration: fin - nedsat
- Fonation: hypo – hyper - ??
- Resonans: hyper - hypo
- Artikulation: mildt/let – moderat – svært påvirket
- Hastighed: langsomt – normalt - højt
- Prosodi: monoton/flad – normal – overdrevent tryk/stød

- NONverbalt?
- Mimik – gestik – peger-ryster/nikker – tilpas, nedsat

Respiration

Hyppige vejrtrækninger
Støjfyldt
Fraselængde

Fonation

Stemmekvalitet:
- anstrengt
- luftfyldt
- hypofunktionel
- hyperfunktionel
- tremor

Stemmeleje
- pitch breaks
- for lavt - højt

Stemmestyrke
- generelt for kraftig – svag
- mindskes gradvist

Resonans

Hypernasalitet	intermitterende	konstant
Hyponasalitet	intermitterende	konstant
Nasal emission		

Artikulation

Upræcise konsonanter
Forvrængede vokaler
Forlængede fonemer

Prosodi

Nedsat variation af
- pitch
- loudness

Unormal trykfordeling
- ensartet tryk
- for kraftigt tryk

Unaturlige pauser (i ord, mellem ord)

Talehastighed

Kommentarer:

IV. Aktivitet og deltagelse

Se Hartelius-artikel

Situationer

Omgivelser

Personer